

Katedra

MARIBOR
LETNIK VIII.
Št. 6

KATEDRO mariborskih študentov izdaja Zveza študentov Jugoslavije odbor visokošolskih zavodov v Mariboru. — List ureja uredniški odbor, glavni in odgovorni urednik: DARKO PASEK, tehnični urednik: JANEZ UJČIČ. — Uredništvo in uprava Slovenska ulica 5, tel. 22 004. — Cena izvoda: 50 par — Tisk: Casopisno podjetje Mariborski tisk. — Ziro račun: 518-678-548. — Nenaročenih rokopisov in slik ne vračamo.

Kakor je končno celo Zveza komunistov spoznala, da je treba posvetiti nekoliko več pozornosti mladim, njihovim željam in hotenjem, njihovi (ne)aktivnosti in (ne)tvornosti, skratka njih svetu, ki je v mnogočem različen od sveta generacije izpred petnajstih ali dvajsetih let, tako je tudi organizacija mladih Zveza mladine priznala svojo nemoč in brezuspešnost poskusov angažirati mlade in jih pripraviti do tega, da bodo svojo mladostno moč usmerili v izpolnjevanje nalog, ki jih prednje postavlja slovenska oziroma jugoslovanska samoupravna družba. To (nemoč) potrjujejo vsi plenumi, simpoziji, razgovori itd., ki imajo vsak zase skupen namen: poiskati pot iz sedanjega stanja, nakazati glavne smernice, ki bodo omogočile uravnati hotenja in revolucionarno konkretnost mladih v pravo, konstruktivno smer. Tako lahko v teh razgovorih nemalokrat zasledimo misli kot generacijski konflikt, razočaranje mladih nad konkretno stvarnostjo, strah pred brezperspektivnostjo, ekshibicionizem itd.

Prvo, kar je treba poudariti, je, da velika večina mladih na samoupravni projekt sicer načelno pristaja, vendar v mnogih primerih samo načelno, kajti vselej nekateri posamezniki ne vidijo v konkretnih razmerah možnosti za uveljavitev in potrjevanje svojih sposobnosti. Večji del krivde za takšno miselnost nosijo vse naše organizacije, predvsem pa Zveza mladine in Zveza študentov, ki niso sposobne mladih ljudi osvoboditi strahu pred političnim angažmajem, pred revolucionarnim spreminjanjem razmer v okviru samoupravnega sistema. Tako se dogaja, da

NAMESTO UVODNIKA

mladi utemeljujejo svojo skepso s tistimi znanimi dejstvi o razponu med deklarirano idealizirano vizijo socialistične, družbe kot družbe socialne enakosti in moralno pravičnih odnosov med ljudmi ter med objektivno stvarnostjo, ki je vse kaj drugega kakor pravljica o socialni in moralni pravičnosti. In posledico takšne »družbene (ne)dejavnosti in neorganiziranosti mladih« danes dovolj dobro čuti na svojih plečih ZK, ki ugotavlja, da se vse manj mladih vključuje v njene vrste, da se Zveza v celoti zelo hitro stara itd. . . ., še bolj pa Zveza mladine, ki še zdaleč ni več »skojevska« politična organizacija, ki bi imela svoja lastna politična stališča ter trden, revolucionaren in privlačen program, temveč postaja čedalje bolj razvodenela, za mlade nezanimiva, umetna tvorba, ki jo vodijo plačani politični delavci. Ker takšna kot je, ne dopušča možnosti za konkretno spreminjanje in izboljševanje dane stvarnosti, se mladi ljudje iz nje umikajo ter bežijo v zasebnost, o družbenih vprašanjih samo še »privatizirajo«, zaradi neorganiziranosti seveda — destruktivno.

Edino, če bo proces reorganizacije Zveze komunistov in Zveze mladine prinesel resnične revolucionarne spremembe, lahko pričakujemo angažma mladih, v nasprotnem primeru pa se bodo mladi ljudje še močneje odtujili naši družbeni stvarnosti, česar pa si menda niti sami, niti tisti, ki jim je pri srcu obstoj samoupravnega sistema, ne želijo.

Drago Jančar

SREČANJE — FOTO: V. SPJEVAK

Prvi občni zbor KUD Študent

Kulturno umetniško društvo KUD Študent je bilo ustanovljeno 21. maja 1964 in je imelo letos konec januarja svoj prvi občni zbor po treh letih in pol. Občnega zbora so se udeležili: predstojnik združenja MVZ TINE LAH, tajnik združenja JANKO KUSTER, sekretar ZK višjih šol SLAVKO SORŠAK, predsednik ZKPO Maribor JANEZ KARLIN, prof. FRANCKA VARLOVA, predsednica kluba mladih, predstavniki odbora MVZ, člani KATEDRE in člani KUD.

Na občnem zboru so ponovno izvolili dosedanjšega predsednika Vladimira Pravdiča.

Iz poročila predsednika KUD Vladimira Pravdiča smo lahko zvedeli, v kakšnih težavah je KUD delal in žal še vedno dela. V glavnem so vse težave vezane na pomanjkanje materialnih sredstev, zaradi katerih nastajajo potem razne tehnične in kadrovske težave. Torej vse skupaj se vrti v začaranem krogu, ki bi pa prenehal biti začaran, če bi KUD dobival vsaj malo večje dotacije. KUD sicer dobiva letno dotacijo od združenja MVZ približno v višini dveh in pol milijona, kar pa je minimalno, da KUD sploh lahko dela. Kje pa je denar za pisarniški material, da ne govorimo o nošah (nakup zahteva precej denarja, izposojnina pa je tudi zelo visoka), za nove koreografe in režiserje! Zato je tovariš Pravdič poudaril, da kulturno udejstvovanje študentov naj ne bi bilo samo stvar združenja MVZ, ampak bi lahko KUD sofinancirale še kakšne druge ustanove.

V KUD delata sedaj pevski zbor in folklorna skupina. Problem pa je s ponovno ustanovitvijo satirično-dramske skupine, ki je delovala redno samo prvo leto in se tudi predstavila s satiričnim kabaretom OBJEKTIVNE TEŽAVE, vendar pa žal od takrat dalje dramska skupina ni več redno delala — seveda iz »objektivnih« težav.

Predsednik je navzoče seznanil tudi s prihodnjim programom nastopov. KUD ima v načrtu najprej nastop na aprilskih študentskih prireditvah, več nastopov v okolici Maribora in po možnosti še nastop v Katowicah na mednarodnem študentskem festivalu na Poljskem.

Kmalu po poročilu predsednika se je razvil živahen razgovor, katerega glavna tema je bila, ali se bo KUD lahko udeležil festivala na Poljskem ali ne. Čeprav vsi vemo, da je to odvisno od denarja, so bili večinoma vsi bolj zaskrbljeni glede kvalitete programa, zlasti folklorne skupine. To so rešili tako, da bo na nastopu na aprilskih študentskih

prireditvah, posebna komisija, ki bo presodila kvaliteto izvajanega programa. Kolikor bi bila kvaliteta zadovoljiva, bi se naj KUD vsekakor omogočil (vsaj po besedah tovariša Tineta Laha, Janka Kustra in Janeza Karlina) nastop na Poljskem. Navzoči so bili tudi zelo zavzeti, da bi se ponovno osnovala dramska ali satirična skupina. Na opombo predsednika KUD Vladimira Pravdiča, češ da so težave z dobrimi režiserji in izbiro del, so bili navzoči mnenja, da bi se naj KUD obrnil kar na režiserje SNG v Mariboru ter bi naj med deli izbirali lažja in že znana. Tovariš Janez Karlin je celo obljubil, da bi bila možnost za pomoč pri Zvezi kulturno-prosvetnih organizacij v Mariboru.

Sicer pa je na koncu že tako zgledalo, ko je namreč bilo danih več predlogov, kje bi denar bilo možno dobiti, kakor da je denarja dovolj, samo KUD ne zna trkati na prava vrata. Vendar tisti, ki so na ta vrata že trkali, vedo, da so bili odzivi samo obljuba, včasih pa še to ne. Sicer nam je dokaz za to trenutni položaj, saj je preteklo od občnega zbora že mesec dni in folklorna skupina ter pevski zbor že skrbno vadijo za nastop v Katowicah, medtem ko na odboru ZŠ MVZ vedno znova postavljajo na dnevni red odhod KUD na Poljsko — pa je še sedaj ostalo samo pri nerešenem vprašanju.

Olga Čerič

POPRAVEK

Cenjene bralce naprošamo, da oprostijo napaki, ki je nastala v decembrski številki KATEDRE, ki je bila v dvojnem obsegu, a smo pomotoma v glavi lista izpustili številko 5. Pravilno se torej glasi št. 4 in 5.

Uredništvo

SKOZI PERIS KOP

SPOŠTOVANI TOVARIŠ UREDNIKI!

V 4. številki KATEDRE ste poročali o VII. redni letni konferenci Zveze študentov MVZ in že v podnaslovu neobjektivno okrcali pedagoško akademijo. Trdite namreč, da ste pogrešali med profesorji mariborskih višjih šol predstavnike pedagoške akademije. Objavljena fotografija nad sestavkom sicer to demantira, ker čisto spredaj sediva skupaj s prof. Jurijem Lučovnikom. Oba sva člana delovnega kolektiva PA, čeprav prof. Lučovnik večji del deluje na VSS. Res pa je, da popoldanskemu delu konference nisem prisostvoval in nisem sodeloval v razpravi, toda to še ne pomeni, da bi lahko zapisali »pogrešali smo predstavnike pedagoške akademije«.

Meni je vseeno, toda zaradi PA, prosim, objavite popravek.

Lep pozdrav!

Rudi Lešnik

8. REDNA LETNA KONFERENCA ZS

Zadnje dni decembra je bila VIII. redna letna skupščina ZS na višji tehniški šoli v Mariboru. Na skupščini ZS so obravnavali vse pereče probleme študentov in obenem ugotovili, da se je prehrana študentov v prejšnjem letu zelo popravila, ker deluje študentska menza v okviru samopostrežne restavracije. Po referatu predsednika ZS tov. Petana se je razvila razprava, v kateri so sodelovali študentje in profesorji. Tajnik VTS tov. Tekavc je predlagal, da bi se študij na VTS podaljšal za en semester (od sedanjih štiri na pet semestrov), ker so študentje preobremenjeni s predavanji. Vsi zbrani so predlog z navdušenjem sprejeli. Na volitvah, ki so sledile, so izbrali izmed 24 kandidatov v novi odbor ZS 13 študentov vseh letnikov in oddelkov. Zanimiva je ugotovitev, da je bila udeležba 78-odstotna (po delegatskem sistemu) in da je skupščina prisostvovala precej pro-

SKUPŠČINA VIŠJE PRAVNE SOLE

Ob precej skromni udeležbi študentov in ob zadovoljivi udeležbi povabljenec, predstavnikov političnega in družbenega življenja, je bila v petek, 12. januarja skupščina višje pravne šole v Mariboru, ki jo je sklical pedagoško-znanstveni svet šole.

Ob tej priložnosti je šola izdala poročilo, ki izbrno in pregledno opisuje delo VPS v zadnjih dveh letih. Glavna in skoraj edina tema skupščine je bilo vprašanje obstoja in upravičenosti VPS v Mariboru. Vsi diskutanti so bili odločno proti ukinitvi šole, strinjali pa so se v tem, da bo morala šola poslati nove, moderne načine študija, spremeniti ozroma izpopolniti program študija tako, da se bodo diplomanti šole še bolj uspešno vključevali v praktično delo kot sedaj.

Januarja so na Pohorju študenti VEKS priredili smučarsko tekmovanje v veleslalomu. Med moškimi je zmagal absolvent Filip Gartner, med ženskami pa bruculja Milenka Pirnat. Zanimivo je, da je imela Milenka Pirnat z izjemo Gartnerja precej bolj ši čas od fantov.

Na višji stomatološki šoli so pri predmetu zobni organ zmanjkali modeli zobovja. Predavatelj je zaradi tega preklical izpitne roke za tako dolgo, dokler jih tisti, ki so si »spodili« modele, ne bodo vrnili. Tako so morali študentje, ki so imeli prijavljene izpite iz tega predmeta, lepo čakati iz dneva v dan, kdaj se jih bodo usmilili njihovi kolegi in kdaj jih bo zapekla vest ter bodo modele vrnili.

Prvega občnega zbora KUD Študent se je udeležilo poleg povabljenec še

41 njihovih članov. Iz predsednikovega poročila smo zvedeli, da KUD trenutno šteje 90 članov, zato nam nikakor ni šlo v račun, ko so ob volitvah razglasili 60-odstotno prisotnost članov KUD. Sicer jim ne moremo zametiti, saj »kulturniki« že od nekdaj niso bili matematični. Res pa je, da je bila na zabavnem delu občnega zbora udeležba večja kot 60 odstotkov.

Odboru Zveze študentov MVZ se je aeroklub Zarko Majcen ponudil, da bi imel poseben padalski tečaj za študente. Med študenti za to ni zanimanja, menda zato, ker jih to preveč spominja na izpite, kjer »padajo« brez padalskega tečaja.

Katedra je priredila v januarju literarni večer mladih literatov. Zahvaljujemo se odboru ZS MVZ, ki je prispeval nekaj denarnih sredstev, vendar pa jim zamerimo, ker se ga ni nihče udeležil od odbora. Menimo, da bi jih »lahko« zanimalo, za kaj so prispevali denarna sredstva.

Predavatelj predvojaške vzgoje na VTS smatra študente, ki sedijo v zadnjih petih klopih, za neprizotne, ker je v teh klopih baje leglo nemira. Zanimiva je ugotovitev, da je predavatelj ob predavanjih polna in se moraš vnesti tudi v zadnjih pet klopi, če nočeš stati!

Dne 10. januarja je kolegij predstojnikov VTS sklenil, da podaljša zimski semester za štiri dni. Kakšni vzroki so pripeljali kolegij do te odločitve niso znani, verjetno pa zaradi tega, ker je odpadlo mnogo študijskih dni zaradi praznikov. Študentje VTS pa ne bodo imeli nič krajše počitnice, ker je začel predavanje za II. in IV. semester 19. februarja.

V februarju opravljajo študentje VEKS obvezno tritedensko prakso, ki bo trajala do prvega marca, ko se pričnejo predavanja. Študentje drugih letnikov se na praktičnem delu specializirajo po strokah, ki jih študirajo. Mnogo študentov iz prvih letnikov pa je na praktičnem delu v mariborskih podjetjih, kjer se seznanjajo z ekonomsko komercialnim poslovanjem podjetij.

IZREDNI ŠTUDENTJE PA V LJUBLJANI

Dne 3. novembra lani je bilo 24 izrednih študentov oddelka za jezike pedagoške akademije na literarni ekskurziji v Ljubljani. Ekskurzijo je vodila profesorica Mira Medvedova, predavateljica svetovne in starejše slovenske književnosti, organiziral pa jo je izredni študent tega oddelka Milan Členšek.

Vso pot do Ljubljane je tovarišica Medvedova razlagala pomembnosti krajev, skozi katere je študente vodila pot. Študentje pa so si najbistvenejše pomembnosti zapisovali.

Prvi cilj ekskurzije je bilo Brdo nad Lukovico, kjer so udeleženci obiskali ostanke graščine, v kateri je bil rojen pisatelj Janko Kersnik, obiskali pa so tudi njegov grob na brdskem pokopališču.

Poglaviti namen ekskurzije pa je bil obisk v narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani. Tod so si študentje podrobno ogledali rokopisni oddelki, kjer so jih posebno zanimali stiški rokopis, Dalmatinska Biblija, Ljubljanske Novice, srednjeveški latinski kodeksi in druge dragocenosti.

Po ogledu rokopisov so se študentje seznanili z nastankom, ustrojem in delovanjem knjižnice, nato pa so obiskali še pokopališče na Navju. Soglasno so ugotovili, da predstavlja ta zadnji dom mnogih naših najpomembnejših literatov pravcati kulturni škandal.

Udeleženci bi si želeli v ljubljanski dramatični gledališčni Cankarjeve Hlapec, česar pa žal niso mogli. Med njimi je bila namreč večina tistih, ki so se po povratku v Maribor morali odpeljati na svoje domove še naprej — v Slovenske gorice in Prekmurje.

Ekskurzija je povsem dosegla svoj namen, posebej pa je treba omeniti po besedah tovarišice Medvedove — prvi primer, da so se tudi izredni študentje odločili za tak način pouka.

Pevski zbor KUD Študent

Kje je (grešni) kozel?

Ze davno sem mislil zapisati, da je »mariborski problem« predimenzioniran; da je steklo vse preveč tiskarske barve in vse preveč televizijskih minut za odlok mariborske občinske skupščine o javnem redu in miru, v katerem je bilo prepovedano muditi se mladincem do šestnajstih let na ulici po osmi oziroma deveti uri zvečer. Zal se sam lotevam tega problema in bo še nekaj papirja potiskanega brez koristi; poskušal bom vsaj preiti od polemike o odloku v nekoliko bolj načelno razmišljanje.

Naša družba je zadnji čas pokazala naravnost ganljiv in nenavaden posluš za resnične probleme mladih. Ob »mariborskem problemu« se je razpisala vsa jugoslovanska »štampa« in pokazala svojo demokratičnost v obsodbi vsem znanega odloka. Nekoliko predtem pa je konferenca naše politične organizacije našla grešnega kozla za prestopke in moralno nepopolnost naše mladine v prosvetnih delavcih. Zanimivo pa je, da se vsa diskusija suče predvsem okoli mestne mladine, ki je za nas podeželane »tako pokvarjena«.

Posebno vehementno je odlok odklonila tudi organizacija ZMJ. Pravilno, kajti administrativnega reševanja se moramo braniti. Toda — kaj je ista organizacija sama napravila, da bi do tega odloka sploh ne moglo priti? Bojim se, da bore malo. Mislim, da je boj in organiziran nastop mladih proti odloku sekundarnega značaja. Primaren bi bil boj organizacije ZMJ za osveščanje mladine, za perspektivo mladih v organizaciji, za »konstruktivno« dejavnost. Z bojem proti nekemu odloku smo samo pokazali, da se ne pustimo komandirati, obenem pa smo priznali, da sami nismo dovolj močni. Kajti boriti se ne smemo zaradi boja samega.

V istem času iskati grešnega kozla v prosvetnih delavcih, je že preveliko poenostavljanje. Vedeti moramo, da je »šolsko okolje« in »okolje v organizaciji« le sekundarno. Vplivi, ki odločajo, da bo neka generacija taka ali taka, so mnogoteri, različni, večini »lakova« neznan (in o tem problemu so govorili tudi laik — če ne rečem predvsem); to je stvar psihologov

in sociologov. Vsak drugačen pristop bi lahko označil za poenostavljanje (tudi ta svoj zapis).

Torej; nisem za odlok; toda tudi nisem za način zavračanja tega odloka, ki je bil vendar mišljen nadvse pošteno in koristno. Celó sodim, da je bil koristen za poglobljeno razmišljanje o tem problemu, toda ne za »sentimentalno preprečo«. Vsi, ki so zoper njega, mislim predvsem na ustanove in organizacije ZMJ, pa bi morali sedaj začeti s pravo analizo stvari, ki bi je seveda ne mogli opraviti sami, ampak le s pomočjo strokovnjakov.

Morda bi moral ta odlok usmeriti naše angažiranje v premišljevanje o vlogi družine v socializmu (dasi jo je Marx jasno označil) in o njeni današnji jugoslovanski podobi. Bojim se, da naša družina (mogoče je zahodni svet to že nekoliko prebolel — ali pa ne) še hitro ne opravi svoje funkcije v redu. Kaj pomaga odlok in kaj pomaga vehementna reakcija nanj, če vemo, da so otroci prepuščeni samim sebi, ker so ambiciozni starši (to je najbrž davek časa) na delu v Nemčiji, ker so honorarno zaposleni, ker nimajo časa za dom...? Kaj pomaga odlok in vehementna reakcija nanj, če je toliko mladih ljudi spoznalo velik prepad med našimi gesli in teorijo in med življenjsko resničnostjo? Baje so se naši starši — torej dedi naših otrok — veliko bolj ambiciozno ukvarjali s svojimi otroki, ker so hoteli v njih videti uresničitev svoje ambicije (politični položaj, položaj v gospodarstvu, umetniška veljava... ali šele borba za izpolnitev svoje ambicioznosti); kompenzacija na otrocih ni več potrebna; kaj šele, saj še časa nimamo zanje. Kaj pomaga vse to, če prihajajo starši domov izmučeni in so doma dolgočasni, pusti, frazerski... Čemu bi bil tak otrok doma? Naš standard se približuje zahodnemu in nekatere posledice so nujno tu, če si mi želimo ali ne.

Toda (in v tem se z nasprotniki odloka strinjam) naša mladina vendar ni »tako slaba«. Je pač taka, kot jo lahko da ta naš čas in naše družbeno okolje. Res lahko subjektivne sile neka storijo in prav tako prosvetne ustanove, toda mladina vendar ne more biti po modelu »starših« in »predpostavljeneh«, marveč se razvija tudi mimo njih, kajti navsezadnje vidim tudi v tem dialektiko. Ne pozabimo, da so se naši predniki (samo za en rod nazaj) na vasi pretepali na vsaki veselici in da so skoraj vsako nedeljo kje koga zaklali, česar je sedaj vendar manj. V različnih ekscenzih se pač sprošča nespametno izrabljena energija, ki je nismo znali ali ki se ni znala in ni mogla drugje potrošiti. Po drugi strani (in v tem se z odlokom — ne sicer takim — strinjam). Človek do šestnajstega leta ni samostojna osebnost (čeprav to na veliko zatrjujejo), marveč je potreben nadzorstva, saj se rad prenažl. Torej neko nadzorstvo mora biti; najbolje bi bilo, če bi bilo to nadzorstvo tovariško zahtevanje staršev in učiteljev. Če se nasprotniki odloka borijo proti vsakemu nadzoru in proti zahtevam do mladih, ker sedijo, da so to že formirane osebnosti, se prekleto motijo. Predlagam torej: iti moramo dalje — od dobronamerne odloka in obsodbe tega odloka (ki je bil včasih samo bolj zaradi boja) h koreninam... T. PARTLIČ

Dragi mladi Mariborčani, bodite veseli in srečni, kajti naši občinski možje in drugi vrli meščani našega mesta, kakor tudi mnogi časnikarji po vsej Jugoslaviji, so končno odkrili PROBLEM. To je PROBLEM, ki zadeva vse nas, ob katerem se da silovito in z resnično zavzetostjo razpravljati, izjavljati, sprejemati, zavračati, zahtevati, protestirati, se zavzemati, odbijati, ponovno izjavljati in se morda celo pretepati. Ta velika obsedenost, ki so ji novinarji pri časnikih, radiu, televiziji, razni družbeni delavci, kavarniška omizja in kaj vem kdo še vse, posvetili toliko pozornosti, se imenuje ODLOK O JAVNEM REDU IN MIRU v občini Maribor, 12., 13. in 14. člen. Vesoljni Maribor, kaj Maribor — vsa Jugoslavija se je razdelila v dva tabora: na tiste, ki se zavzemajo za to, da bi petnajstletnim fantičem in dekletom (ki jih menda dolžijo celo prostitucije) prepovedali pohajkovanje po dvajseti uri in so torej odločni branitelji odloka, in na tiste druge, ki se mu zoperstavljajo, in ki vidijo v odloku nezaslišano krivico zoper človekove samoupravne pravice.

V trenutku so vsi, ki se ukvarjajo z mladinsko problematiko, pozabili na vse socialne probleme, na nezaposlenost, na dolge

Mnogo hrupa za nič

lase, na neangažiranost, na generacijski konflikt in podobne neumnosti, kajti tu gre za vse kaj več, tu gre za administrativni ukrep, za nezaslišano nasilje, s katerim so (po besedah sekretarja ZM Maribor in Ilustrovane politike) porušili vse tisto, kar je Zveza mladine v dvajsetih letih zgradila.

Ne najdem besed, ki bi lahko pokazale na vso ironijo vsega tega besedičenja in prerekanja, ne morem povedati, kako nesprejemljive se mi zdijo izjave nekaterih novinarjev, predstavnikov občinske skupščine in komiteja ZM, ki so pač drug za drugim (morda tudi nehoti, ali po zaslugi tiska) dokazovali, da je to trenutno (o sancta simplicitas) ena najhujših dilem mladega človeka danes in tukaj. Kot da ne bi vedeli, da je pred nami kup nerešenih težav in nasprotij, o katerih bi bilo res treba pisati in govoriti! Mi pa se napihujemo ob tako nepomembnih zadevah čisto perifernega značaja! D. J.

P. S. Zvedel sem, da se bo vsa stvar sprožila pred ustavnim sodiščem. Nimam besed.

Študij strojništva v bodoče

Pod tem naslovom smo v zadnji številki Katedre objavili razgovor našega sodelavca z dekanom strojne fakultete v Ljubljani prof. Bojanom Krautom

Da bi izvedeli kaj o tem problemu, menijo na strojnem oddelku VTS v Mariboru, smo nekaj vprašanj zastavili predstojniku strojnega oddelka tov. Milovanu Popoviču dipl. ing.

KATEDRA: Kaj menite o novi obliki stopenjskega študija in kako se bo v njo vključil oddelek za strojništvo?

POPOVIČ: Stopenjskega študija v starem smislu sploh ne bo več. Oba

profila inženirja naj bi vzgajali vzporedno. Tako bo prvi letnik popolnoma enak v Ljubljani in Mariboru za obe smeri. Po prvem letniku naj bi se vršila selekcija v razmerju 1 : 5 za petletni študij in 4 : 5 za triletni študij. Kriterij bi bil izključno učni uspeh.

Če bi se pokazale potrebe, smo pripravljeni osnovati tudi drugi letnik petletne smeri.

KATEDRA: Na katere smeri bo specializiran študij?

POPOVIČ: Na tehnološko, energetsko in tekstilno. Sedanjí tekstilni oddelek bomo namreč s primernim učnim načrtom priključili k strojnemu oddelku kot eno specializiranih smeri.

KATEDRA: Kakšne možnosti bo imel študent za nadaljevanje študija na strojni fakulteti v Ljubljani?

POPOVIČ: Iz sistema organizacije študija jasno izhaja, da obstaja teoretična možnost nadaljevanja študija na petletni smeri. Seveda veljal bo enak kriterij tako za Ljubljano kot Maribor. Obstaja pa možnost, da bi vsakih toliko let organizirali študij

po specializiranih smereh za tiste, ki so končali triletni študij in bi si tako pridobili naslov diplomiranega inženirja specialista.

KATEDRA: Polovica slušateljskih mest (340) ni ravno malo. Kako boste rešili ta problem?

POPOVIČ: Z dograditvijo objektov C in D bo prostor zagotovljen. Zdaj imamo samo tehnološki laboratorij. Veliko vprašanje so sredstva oziroma oprema energetskega laboratorija.

KATEDRA: Kako bo s predavateljskim kadrom?

POPOVIČ: Število predavateljev bo zadostovalo potrebam, le število asistentov se bo primerno povečalo.

DRAGO JANČAR:**Nekaj (neurejenih) misli ob Partljičevi zbirki črtic****Ne glej za pticami**

Kako naj poimenujem tisto pisateljevo »človečnost«, tisto notranjo nujnost, ki ga vleče k pisalnemu stroju, ki njegova občutja, »njegovo življenje« preliva v jezikovni izraz, ki ga sili, da se razdaja... da se daje v last vsem ljudem, da venomer gradi svoj svet, nov svet, »nadsvet«, »svet za zasebno rabo«, ki pa je vendarle last nas vseh? Kakšna sla po uničevanju je v njem, da ta svet venomer ruši in ga razkraja? Za kaj stiska zobe in z nepisno lito tolče po pisalnemu stroju, medtem ko drugi kličejo pagat ultimato (Jalovost) in gledajo avstrijske kriminalke? Kaj sploh je, če venomer dokazuje, da ni nič? Kaj pa sploh smo, če nismo nič?

Zelo bi bili krivični, če bi ob Partljičevi zbirki črtic zapisali, da gre tukaj pač samo za tisti običajni »spor« odmaknjene in zagrenjene intelektualca s svetom, ki ga zaradi svoje banalnosti ne more in noče razumeti ali če bi zbirko razglasili za jezo mladeniško robantanje zoper krivično ureditev tega sveta, zoper podeželske malomeščane, ki se niso nikjer več, razen ob gledanju avstrijskih kriminalk sposobni duhovno izživeti... Površni bralec, ki bere te črtice kakor zabavne večerniške zgodbe, bi mu kaj lahko prilepil katero izmed takšnih ali podobnih etiket. Jasno pa je, da gre v knjigi »Ne glej za pticami« še za vse kaj drugega. Ena temeljnih resnic, do katere se moramo dokopati, če hočemo najti pot do avtorjevega sveta, je v tem, da pisatelj

ne gleda na življenje okoli sebe iz nekakšnega vzvišenega piedestala, da se ne postavlja v pozno dobrodušnega opazovalca; nasprotno, avtor piše iz sveta o svetu, prizadeto, dasiravno zato nič manj neusmiljeno razgalja sebe in svojo okolico. Če ne skuša biti odrešeniški in stvariteljski (v smislu spreminjanja sveta) neposredno, tako da bi posegal v dogajanje in iskal v vseh na videz nepomembnih dejanjih kaj vem kakšne humane vzgibe in velike misli, dosega to (odrešeniško) poslanstvo že s tem, da kljub vsej žalosti, ki je velika kot Pohorje, kljub vsej »jalovosti jalovih« vztraja in živi in dela.

Res, velika človekova nesreča je v tem, da si je sposoben zaleteti in tudi zamisliti drugačen svet, ne pa ga tudi uresničiti,

da je sposoben kljub vsej svoji majhnosti in ujetosti v niz zaključenosti, razmišljati o neskončnosti, o velikih stvareh, medtem ko ga male pritiskajo k tlom, o nebu, ko stoji na zemlji... o neznanih deželah in svetovih...

Črtice v knjigi Ne glej za pticami dajejo ves čas v podtekstu slutiti, da so se avtorju med pisanjem zastavljala vse silnejša vprašanja od tistih, ki jih je v knjigi izpovedal in kakor bi jih površen bralec mogel podoživeti, da je šlo za neki VEC, da ni začetek in konec bivanja in nehanja v naši vsakdanji tlaki, v ljubeznih in v banalnostih in v žalostih. Veliko, vseobsegajoče, enkratno, nedoumljivo življenje mu je jemalo dih, ni mu dovoljevalo, da bi se postavil izven njega in iznad njega, čeprav ves čas čuti, da je nekje nekaj, kar ni tisto danes in tukaj, kar nam zapira pot do samega sebe in kar tudi povzroča, da se vsak mogočen sen sprevrže v najokrutnejšo banalno resnico. Partljičeva silovita agresivna človečnost pravo človečnost razkraja, jo izničuje in zanika. Humanost namreč postavlja v ljudi; že zgolj zaradi biološkega dejstva, da so ljudje ljudje, pričakujejo njegovi junaki od njih tople besede in razumevanja. Humanost bi bilo treba vzpostaviti izven človeka, nasproti njemu, ker lahko edino na ta način pričakujemo, da bo postal (človek) bolj človeški, ne toliko zaradi drugih, kolikor zaradi samega sebe, pa naj zveni to še tako nesmiselno.

O vsaki izmed Partljičevih črtic v knjigi Ne glej za pticami bi bilo mogoče govoriti posebej, v vsaki izmed njih bi lahko iskali vse tisto »humanost«, kar izpoveduje kakšno literarno delo, vsaka zase govori o tisti večni razpetosti med nebom in zemljo, o resignaciji, o naših vsakdanjih zločinih, o upanju in o porazih, o smislu, o Niču našega življenja, o tistem VEC, ki ni izpovedan, ki pa ga vendar vsi njegovi junaki nekje slutijo.

Tone Partljič
NE GLEJ ZA PTICAMI

Izšla je Gajškova knjiga

Mladi mariborski pesnik Vladimir Gajšek je pred kratkim izdal prvo večjo zbirko pesmi. Knjiga je na prodaj v vseh knjigarnah v Mariboru. Založila jo je mariborska založba Obzorja, opremil pa akademski slikar Janez Vidic.

IVAN RUDOLF:**O vlogi in položaju mlajše slikarske generacije**

Likovna prizadevanja mlajše generacije navadno vzbudijo mnogo manj pozornosti, kakor literarna. Tak položaj je predvsem zaradi premajhnega zanimanja za likovno umetnost nasploh, ter šibke likovne vzgoje in s tem tudi izobrazbe mladine. Časopisi in revije prihajajo na dom in včasih, če ne zaradi drugega, iz dolgočasnja nezainteresiran »najstnik« prebere kaj literarnega. V gledališče tudi kolikor toliko rad hodi, vsaj zaradi deklet in odmorov, da tu niti ne omenjam šolske propagande. Obisk likovne razstave pa je že prevelik napor in prehuda izguba časa. V vseh šolah se pri slovensčini neprestano ohranja vsaj bežen stik z literaturo, pa naj bo učencu še tako neprijetno, pa naj bo še tak ignorant, na koncu bo barabi ostal določen literarni kompleks. Če že ne bo bral knjig, kar bi bilo pretirano zahtevati, bo vsaj poskušal debatirati o literaturi. Razen risanja, ki se konča navadno z osemletko, skrbijo za likovno vzgojo razne estetske vzgoje v srednjih šolah. Predavatelji, večinoma akademski slikarji sicer delajo koliko je mogoče, rezultati so že vidni, toda v eni ali dveh urah tedensko, v enem ali dveh nižjih razredih ni mogoče obdelati silno široke materije niti v grobih obrisih. Student seveda ne ve tega, kar ga niso naučili.

Zapiranje v ozke kroge, pomanjkanje stikov z lasno generacijo in podobno, pa je seveda pripomoglo k temu, da nimamo neke za mladino specifične likovne ustvarjalnosti, kakor so na primer nastale specifične oblike poezije, pesništva, pesnikovanja, glasbe, čeprav slednje pod tujim vplivom, in včasih celo gledališča.

Slikarstvo zahteva razen talenta tehnično znanje in veliko vaje. To na eni strani onemogoča šarlatanstvo in improvizacijo, ki se često pojavlja v pisanju (primera ni treba iskati posebno daleč), na drugi strani pa sili v akademizem in posnemanje.

Trenutno je značilna tvorba kast. To sicer ni nič posebnega, saj vemo, da je ta pojav pri Slovincih dokaj razširjen. Sin obrtnika je praviloma obrtnik, sin zdravnika zdravnik, ali pa nekoliko huje direktorja šef, politika politik itd.

V slikarstvu je to nasledstvo dokaj pozitivno, ker ohranja določene tradicije in precej visoko ravnanje, ki jo je naše slikarstvo že davno doseglo. Pri danem stilu in ustaljenih formah se še vedno da vnašati tiste elemente, ki so bistvo vsake umetnine. Abstraktna umetnost je sicer prodrla v naše slikarstvo, pustila sledi v njem, ter zasluženo našla svoje mesto, toda prevladala ni nikoli. Deloma zaradi tega, ker tehnizacija in tempo življenja še nista dosegla tiste stopnje, deloma zaradi bistveno drugačnih socialnih in družbenih razmer, kot v kraju njenega nastanka.

Lanska razstava slikarjev mlajše generacije pomeni nekakšni skok od tradicije. Dela osvežujejo naše likovno življenje in vnašajo mnogo oblikovno in vsebinsko novega. Divji kontrasti, celo za vajeno oko včasih presenetljive oblike, deloma vsiljivo kričeči toni, deloma zadržane nejasne figure, zamolkli in mračni toni in končno spajanje vsega tega na včasih prav konvencionalne forme. Dela ustvarjajo čisto posebno atmosfero, ki deluje razgibano, končno pa pušča moreč vtis. Svojski pogled na naravo, stvari, ljudi in neko imaginarnost skozi globine lastnega jaza je sug-

stivno, mestoma tudi pušča močan vtis, v glavnem pa se le nisem mogel znebiti občutka, da mi nekdo govori v neznanem jeziku in se pri tem še nekoliko boji, da ga bom razumel. Druge, nekoliko redkeje so tako imenovane ontološke igračke. Izraz so uvedli mlajši ljubljanski pesniki v dobi vojne proti malomeščanstvu in konformizmu okrog bistev biti, somišljani danih danosti, participacij in podobnega kmalu po izidu prosule Šalamunove pesmi »Maline sos«. Ta še najbolje okarakterizira v bistvu preprosto delo, načrtno skomplicirano po načelu »križanke so prijetnejše od enciklopedije«. Tako delo lahko postavi gledalca v docela nov položaj. Nič več samo ne gleda, ampak mora sam raziskovati in misliti. Žal je stvar zelo dvorezna. Tako lahko gledalec dobi vtis, da ga tvorec zafrkava, išče tam, kjer ničesar ni, ne najde ničesar tam, kjer nekaj je, ali preprosto gre dalje, ker se mu ne ljubi misliti.

Naredimo torej kratek povzetek. Razvoj v likovni umetnosti teče prav tako kakor v literaturi, vendar dviga dosti manj prahu. Slikarstvo mlajše generacije je odsev časa, ki je po svoje zelo zanimiv. Razstava konec lanskega leta je vnesla mnogo novega. Spremljanje likovnih dogodkov je torej naporno, a dokaj hvaležno delo. In končno od časa do časa velja iti na razstave, drugače kljub branju zdrkne mimo nas dobršen del kulture.

LITERARNI VEČER V KAZINSKI DVORANI

V PETEK, 19. JANUARJA, JE BIL V KAZINSKI DVORANI V MARIBORU LITERARNI VEČER, NA KATEREM SO SODELOVALI: OD LEVE TONE PARTLJIČ (PROZA), TONE KUNTNER (PESMI), FRANČEK RUDOLF (PESMI), VLADIMIR GAJŠEK (INTERPRETACIJA), MIROSLAV SLANA (PESMI), DRAGO JANČAR (PROZA), ANDREJ BRVAR (PESMI). LITERARNI VEČER JE VZBUDIL MED CENJENIMI MEŠCANI NAŠEGA MESTA VELIKO ZANIMANJE.

TONE PARTLJIČ:

Josef Topol: Mačka na Tr ačnicah

Uspeh ma ega odra v Mariboru

(To je že druga »mačka na...«, ki jo gledamo v zadnjih desetih letih v Mariboru; po Williamsovi Mački na vroči pločevinasti strehi. Seveda ne gre v nobenem primeru za mačko kot mačko, marveč za žensko kot mačko...) Vendar ironija ni na mestu v nobenem primeru, kajti ko gledalec zapuša kazinsko dvorano po tej predstavi, je prav zmeden, razbiten, pretresen, privoščim si lahko še hujši izraz — je skoraj šokiran. Bil je namreč intimna priča drame dveh mladih ljudi; skoraj bi lahko rekli, da je možnost angažiranja in sodelovanja v takem načinu uprizoritve (z odrom globoko v publiko) veliko večja kot pri »navadnem« odru z rampo, čeprav je to za nas gledalce v Mariboru še vedno precej nenavadno. Toda prav v tej igri

je že sama razmestitev sedežev delovala tako, da smo se lahko na trenutke začutili kot tisti »veliki zunanji svet«, ki oba junaka obdaja in jima je nenaklonjen, a ne moreta iz njega ubežati. Kdo sta Eva in Venó, zakaj ne moreta biti srečna? Po čem vrta Venó? Nobeden, sploh pa on ne, noče prisegati na norme, ki jih je ustvaril »veliki svet«, upirajo se mu konvencionalnosti, na katere je Eva v začetku še pripravljena pristajati, ker ne vidi druge poti. Toda vendar se na koncu ona odloči. Sploh je videti, kot da bi avtor govoril predvsem skozi njegova usta, toda na koncu je ona bolj osveščena in se odloči, da ležeta na tračnice; morda bi se Venó še bolj grizel, sebe in njo, toda kdo ve, če bi se sam odločil, če bi imel dovolj

junaštva. Igra se konča torej s spoznanjem (glej Smaskovo oceno v Večeru — 13. januarja 1968), da beg iz »velikega sveta« (torej konvencije in prilagajanja) ni mogoč, mogoč je edino v smrti. Venó v neki repliki trdi, da se lahko pravi junak uresniči samo v smrti, kajti po njej se ne more več pokvariti. In vendar ni ta igra solzava humanistična storija o nesrečni usodi dveh mladih ljudi (natakarica in postrešček) marveč je res balada o nemožnosti mladih. In še nekaj je ta »balada naših dni« (kot jo imenuje Ignac Kamenik v Gledališkem listu): je večer spopad med spoloma, približevanje in odbijanje, trenutna ljubezen in sovraštvo, polasčanje in osvobodjenje, pa vendar usodna navezanost ravno zaradi te dialektike odnosov. (Tako me je igra na trenutke spominjala na Krležovo ekspresionistično dramo Adam in Eva.)

Ob moderni in ustrejni sceni Jožeta Poljanjka (tračnice, dve višji ploščadi, ki predstavljata peron, čakalnico in morda še kaj, nekaj stopnic) je režiser — gost Dušan Jovanovič ustvaril tudi moderno živahno, dinamično, na trenutke celo malo »živčno« predstavo, ki je temu besedilu tudi ustrezala. Ugotoviti moramo, da je ta mladi režiser svojo nalogo solidno in ustvarjalno opravil, da je bila predstava napeta, impulzivna, iz enega kosa, da je imela svoje viške in pimore. Na odru se je prepletalo jezno mladenišvo in absurdnost in v tem je bila predstava »čista«. Sodim, da je imel zelo srečno roko pri delu s protagonistoma (Pugljeva in Potisk), nekoliko manj ob tretcu vaških mladeničev, ki so se preganjali zaradi dekleta. Sploh je bil ta kontrapunkt vaških mladeničev zame precej nejasen v odnosu na glavno dogajanje. So li res predstavljali tisti veliki, neprijazni, a edini mogoči svet, kot sodi L. Smasek? Je bilo dovolj odrske osnove za tako interpretacijo? Situacije in premiki na odru, vse je bilo izvirno, domiselno, vedno znova novo in ne ponavljajoče; morda je bila mizanscena na trenutke celo prisiljena (vlečenje pod tračnicami, ležanje na stopnicah z glavo navzdol...). Res je bila to sveža predstava s svojimi cre-scendi in fortissimi.

Ob premišljevanju ob govornem delu predstave pa mi prihaja na misel morda nekoliko krivoverna misel, pa vendar jo velja zapisati (vsaj zaradi možnosti za dialog). Ta misel se mi je zdelo prav ob tej predstavi znova aktualna. Namreč — ali ne gre za neko novo, moderno patetiko, imenoval bi jo kar »jeznomladi-niško« patetiko. Mislim na izbruhe (ki pa niso intelektualni, marveč izrazito čustveni, skoraj afektni), na kričanje, na pogoste fortissime. Res ne gre tu za »vživljanje«, za čustveno zavijanje oči, kar lahko vidimo na drugem koncu patetike kakih amaterjev ali pravih gledališnikov v preteklosti, toda vendar se mi zdi tudi to »pozerstvo« res sicer kričavo, grobo (kot kak Jimmy Porter pri Osbornu). Ne mislim samo na to predstavo, marveč na splošen pojav, ki pa

(kolikor lahko sklepam iz dveh, treh menih znanih Jovanovičevih režij) temu režiserju ni tuj, marveč celo blizu, čeprav ne želim odvzeti tej režiji umetniške cene in smelosti. Morda je bilo to še bolj akutno zaradi interpretacije Stanka Potiska (o kateri sicer mislim »vse najboljše«, ki se mi zdi tudi najgnejn kak takemu načinu odrskega izražanja. (F. S. Morda bi tega nikdar ne zapisal, če bi mi takoj po predstavi znanec ne omenil, da se mu je zdelo prepatetično. Najprej sem bil presenečen, potem pa »in začenjal razumevati.)

Pa h kreacijam. Če odmislimo gornjo pripombo ob robu in dejstvo, da na trenutke Potiska nisem razumel (bili so sicer redki, a opazni), moram priznati, da je njegov Venó prav zavidanja vredna kreacija (ob sedanjih kadrovskega zasedbi mariborske Drame sploh ne vidim drugega primerne interpretacije). Jasna je bila njegova razklnost, njegovo neprilagodljivo in neznanljivo bistvo njegova outsiderska pozicija, dalje njegova (navidezna?) intelektualna inferiornost, pa vendar celo narejenost in (v primerjavi z Evo) neuravnovešenost. V trenutkih pravega biološkega sovraštva do partnerice je bil naravnost grozljiv; dejal bi, da sta se izredno plodno srečala režiserjev in igralčev nazor. Po Hamletu vsekakor velika vloga in umetnina.

Dasli superlativi v ocenjevanju umetniških dosežkov niso ustrejni in navadno tudi ničesar ne povedo, bi lahko nekaj takih superlativov izrekli na račun Brede Pugljeve. Billi so trenutki, ko je s svojim talentom prevladovala in res je pokazala celo skalo občutij in stanj. Njena odločitev, da leže pod vlak, ni nikaka (igralsko) velika odločitev, marveč samo posledica njene praznine in spoznanja. Tako je ta odločitev za samomor tako normalna, kot je normalno, da odpre vrata, ko vstopi. Tako bi ji očital mnogo manj omenjene patetike. Čuti, da ima Venó prav, ko se umika iz »velikega sveta«, to je od konvencije, toda kot ženska bi v začetku le najraje pristala na norme, na poroko, na životarjenje, ko pa jo do kraja razbica, ko ji odvzame zadnjo iluzijo in odpre pred njo praznino (in v teh trenutkih je bil Potisk suggestiven), začuti, da je znotraj mrtva, edina logična pot, če ne rečem, še samo formalnost je — samomor. Umetnina!

O Igralskem tretcu fantov Leskovec, Peer, Pavalec bi težko rekli kaj več, kot da je bil dovolj ustrezen, saj je bil postavljen v ozadje ter je pomenil predvsem kontrast (morda bi šlo tudi brez njega).

Kostumi Vlaste Hegedušičeve so bili zelo ustrezni in v duhu igre in časa.

Torej korajžen in zelo uspeh gledališki dogodek, skoraj eksperiment, ki pa zavezuje, da ne smemo več nazaj. Znova pa me utruje v veri, da je Drama v letošnji sezoni dobro »startala«, kljub temu da imamo še kaj pričakovati.

DUSAN MEVLJA

Goslovanje gojencev igralske akademije

V mariborskem gledališču so v začetku januarja gostovali slušatelji višjih semestrov (največ iz sedmega semestra iz razreda prof. Vide Juvanove) akademije za gledališče, radio, film in televizijo in uprizorili dvoje del v celovečernem spredu: Mollérovo KRITIKO SOLE ZA ZENE in Goldonijsko komedijo SLUGA DVUH GOSPODOV.

Del sta bili smotno izbrani: Mollérovo dramatisirani dialog, v katerem osebe najrazličnejših značajev polemizirajo o njegovi komediji. Sola za Zene, naj bi pokazala smisel in sposobnost gojencev za obvladovanje konverzacije v stilnem salonu, Goldonijska komedija pa raznovrstne igralske veščine, ki so za bodočih poklice pomembne važnosti: pantomima, ples in petje.

Hvalevredno je dejstvo, da sta deli zrežirala gojenca: Molléra Igor Košir, slušatelj asistenta Mirana Herzoga, Goldonija pa Voja Soldatovič, slušatelj profesorja Slavka Jana. Medtem ko Košir razen ne prezahtevne scenske razvrstitve, logične razčlenbe besedila in karakterizacije oseb ni imel priložnosti za uveljavitev posebnega režijskega koncepta, se je Soldatovič izredno razvil v razigrani komediji, bogati na situacijskih preobratih in presenečenjih. Mladi režiser je pokazal presenetljivo sposobnost obvladovanja najraznovrstnejših situacij in bogastvo drabnih duhovitih domislekov, brez katerih so tovrstne komedije kot juha brez soli. Ta žanr se mu izredno prilaga in v njem lahko razvili svojo fantazijo in domiselnost.

V Mollérovem dialogu ni bilo priložnosti za kakšno uspešno igralsko kreacijo, ki bi zablestela v posebnem sijaju. Čutili je bilo, da večini se ne »leži« salonska konverzacija in da mladi talenti komaj čakajo, da bi se pokazali v »akciji«. Tega jim ne kaže šteti v zlo, saj je znano, da tudi poklicnim igralcem v konverzaciji nista posebno pri srcu.

Zato pa so se toliko bolj izkazali v Goldonijski komediji, kjer je bila izvedba tako prepričljiva, da v predstavi sploh ni bilo čutili soliskega, produkcijskega nadaha, temveč je učinkovala že kot uprizoritev kateregakoli poklicnega gledališča.

Vsi mladi talenti so se izkazali, zato ne bomo navajali njihovih imen. Če pa izvzamemo med njimi igralca Truffaldina, je to predvsem zaradi izjemnih, skorajda akrobatskih telesnih sposobnosti in zaradi izjemnega igralsko-pantomimsko-pevske-parodijskega zaleta, s katerim je odigral in odplesal svojo vlogo. Tovrstni talenti v tem žanru so tudi v poklicnih gledališčih sila redki.

Naj omenim še dogodek, ki se je pripetil med drugo predstavo: igralka Blandine (avtorica pesmi, ki so lepo poživljale predstavo: Svetlana Makarovič) je padla med igro v orkestrski prostor, ki je bil pokrit zgolj s pregrinjalom iz blaga. Kljub občutnemu padcu sta s partnerjem, ki jo je vzdignil iz globine na oder, igrala dalje, kot da se ni zgodilo nič, čeprav bi padec lahko bil usoden. To priča o veliki ljubezni mladih igralcev do igre in do poklica, ki so si ga izbrali in ki so se mu zapisali z vso svojo dušo.

Vtis, ki ga je zapustila javna predstava gojencev igralske akademije, je zelo ugoden. Vzgoja igralskega naraščaja na Slovenskem je v rokah sposobnih pedagogov in ta naraščaj je zelo nadarjen.

MIROSLAV SLANA:

Organizacija „književne mladine“

Da bi lahko čim svobodneje in spontano izmenjavali misli in izkušnje med mladimi JUGOSLOVANSKI-MI ljubitelji književnosti in mladimi ustvarjalci, so študentje oddelka za svetovno književnost filozofske fakultete v Beogradu na posebnem manifestu predlagali ustanovitev KNJIŽEVNE MLADINE Jugoslavije.

V manifestu so poudarili, da želijo vključiti vse jugoslovanske mladinske redakcije. Organizacija bi sprejemala vse zainteresirane pisce nacionalnih pripadnosti Jugoslavije. Posebej so poudarili enakost nacionalno majhnega, a »velikega« jezika, kajti jezik, ki je najvažnejše sredstvo v književnosti, ne sme biti omejen iz nobenega vidika in iz nobenega razloga.

Eden izmed glavnih ciljev Književne mladine bi bil razvijanje interesa za književnost kot nujne osnove za usposabljanje mlade generacije, da bi tako lažje pridobili vse splošne kulturne vrednote.

Kljub temu, da je ideja o ustanovitvi Književne mladine dokaj nedograjena in ima niz tehničnih pomanjkljivosti, je vsekakor pozitivna in prepričan sem, da jo pozdravljamo mnogi pisci širom po naši domovini. Za sama ideja zasluži pozornost mladih. Mladi pisci bi se morali resno

zainteresirati ter pričeti odločno in aktivno sodelovati pri izpopolnitvi ideje.

Po realizaciji ideje, ki je sicer nekoliko drzna in morda tudi tvegana — saj je verjetno tudi prva te vrste v zgodovini Jugoslovanov — bi pričel izhajati nekakšen literarni »mesečnik«, le ta pa bi objavljal umetniška in druga dela v vseh JUGOSLOVANSKIH jezikih.

Mladi jugoslovanski pisce bi morali najti predvsem enoten »skupni jezik«, šele potem bi lahko ustanovili svojo založniško hišo, kjer bi tiskali dela avtorjev v izvirnih jezikih. Nedvomno bi k hitrejšemu in boljšemu razumevanju pripomogle tudi lastne knjižnice, dalje javni razgovori in predavanja. Pri današnjem razvoju tehnike pa bi bili važni in pozitivni činitelji tudi radio in televizija. Književna mladina Jugoslavije naj bi torej »prečistila« oziroma na našem kulturnem in literarnem polju. Če izhajamo iz konstatacije, da je kljub majhnemu številu prebivalcev kulturno življenje pri nas močno zaprt in v raznorazne časopisne kroge, klube, združenja itd., oglejmo si samo nekatere slovenske literarne revije in njihove koncepte, kjer so pisce »zaprtje vsak v svojem labirintu in skušajo uveljaviti vsak svoj »napačni jazyk« — seveda za primerne honorarje! Ugotovimo, da je kulturna »čiščena« pri nas več kot potrebna. Tukaj ne namiguje na nikakršno »kulturno revolucijo« v stilu »velikega Maoa«, marveč pozdravljam samo idejo, idejo mladih beograjskih entuziastov. Prepričan sem, da bi po realizaciji ideje postalo jugoslovansko »bratstvo-enotnost«, ki je ne malokrat zgolj papirnato, bolj resnično in plemenito v našem vsakdanjem življenju!

Vsi vemo, da se v naši kulturi in književnosti pojavljajo negativni vplivi. Zato smo prav mi mladi poklicani, da se združimo v zdravo, žilavo deblo, ki bo zasenčilo s'are, preživela nazore in rodilo novi, žlahtnejši sad. Prav preko samostojne izdajateljske dejavnosti bi Književna mladina Jugoslavije dobila večjo možnost za razvijanje svojih kvalit. Sodelovanje z inozemskimi literarnimi klubi pa bi nam omogočilo večjo afirmacijo v svetu.

22. MAJSKI FESTIVAL V ZAGREBU

Univerzitetni odbor Zveze študentov Jugoslavije v Zagrebu je sprejel predlog festivalskega odbora 22. majskega festivala študentskih gledališč Jugoslavije, ki bo letos od 8. — 11. maja.

Predsednik letošnjega festivala je Miro Medžimorec. V želji, da dosežemo kvalliteten in vsestranski uspeh študentskega gledališča pri nas, bo v častu letošnjega festivala seminar o sodobni dramaturgiji in o gledališču, razstava scenografskih in kostumografskih dosežkov. Poleg festivala bo v času od 8. — 11. maja pregled študentskih filmov in razstava karikatur.

OBRAZI

Odgovor

Jaz sem
preprosto
popotnik.

In to je
preprosto
cesta,
ki me preganja
njena neskončnost.

Čakam

Čakam

Čakam sam,
čakam, da bo kdo potrkal.
Pripravljen sem.

Kdorkoli si,
ustopi
in sedi,
kdorkoli si,
dajem ti ključe
svojih vrat.

Tone
Kuntner:
Pesmi

Poljub in rože

Poljub
in rože,
da mi boš verjela.
Tako se je začela
vsa povest.

Vzela je.
Verjela je.

Končalo se je
kajpada po sreči:
je kaj bolelo, —
rože
in poljub.

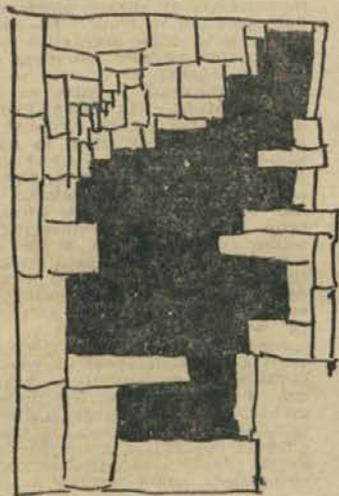
Žalostno

žalostno,
kot da nikoli
nikomur
nisi bila domačija.

Vsi se te dobro spominjajo
v teh krajih.

Zoherlov kruh
je rasel
na tvojih njivah,
Zoherlova pijača
je zorela
v tvojih sadovnjakih,
Zoherlova živina
se je redila
na tvojih travnikih.

Vsi se te dobro spominjajo
v teh krajih.

VI.
So bivališča izven zavesti, na robu te-
lesnega, kdorkoli si, kdorkoli si,
kjer te obišče smisel na poti do luči,
nedojeten
v igri senc in krov.

VII.
Je svet, stkan iz drobnih dotikov,
sklenila si svoje tople dlani.
Ne slutiš: vseh sedem dimenzij pred
osmo blazni.

ZOO

Opice zvečer zapuščajo
čevlje

Na oči si povlečejo
modro odejo neba

Opice pod večer človeškost
obišče

Iz olupkov banan
si viseče mreže
spletejo

Skorjice kruha jim vrnejo
vero v dobrotnost
človeka

Zagugajo svoje gofтанje
in dostojnim obiskovalcem
pokažejo XYZ
svoje nazadnjaštvo

Opice zvečer zapuščajo čevlje

Do osme
dimenzije

Sedem dimenzij
človeške moči in blaznosti
svet se rojeva iz lastne razsutosti.

I.
So narodi, ki hodijo v vesolje
v otroški srajčki in iščejo
večno nesmiselne malike.

II.
So vode, v katerih domujejo pošasti
dilitija ali paleozoika
in čakajo uresničenja opijuvane člove-
škosti.

III.
So flautisti, ki sede na arhitekturah
najzrnejših kamnitih kril in prinašajo
v raskavih dlaneh nezaslutene stavbe
samote.

IV.
Je tišina, ki polzi v vsako naše nehanje,
kot odana starka. S koščeni prsti
nam
spodnika travnike smeha in jih preorje
v strelne jarke.

V.
So besede, ki nas izselijo iz dosega
predsmrtne groze. Zapuščene besede:
zmiraj, zvestoba, dobrotta in večnost.

Na mehkih jogi blazinah
se vzvišeno nasmihajo
in se spominjajo obiska
v ZOO

Ivan
Cimerman:
Pesmi

Deček

Deček igra na flavto
vse tanjše pramene
svojega prvega fantovskega jutra
potem ko so ga oblaki
zaradi polnoletnosti zapustili
v prahu trobentic

Tanka rezila ječečih not
sekajo rože in pesmi otroštva

Ko bo melodija zamrla
bo zataknil piščal
vetru za uho

Zravnal bo ramena
da z njih spolzi rosa iger
med žejne bilke

Nato bo s prešibkimi rokami
prišel lasati sonce
za žarečo grivo
mислеc da je svet

Epitaf

Tudi ti
si imel v gnezdu svojih misli
otok.

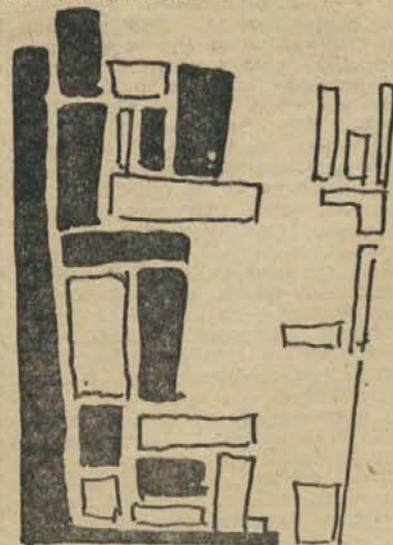
Tudi ti si drhteče poklekal
pred pestjo Narave.

Tudi ti si imel
mlinček
in lipove ladjice.

Zdaj pa krožiš
po tem slepem tiru

kot razjarjen morski pes
okrog crknjenega kita,
prestrahopeten,
da bi tvegal
Daljavo ali Zvezdo.

V očeh pa mučiš
belo svilo njenega pasu
nedosegljivega,
in božaš malčke,
spočete
zaradi občutka varnosti
v svojem plemenu.

Stara device

Ugasnjena od znotraj.

Težka svila poljubov
Brokat drhtenja
Nylonske solze

Je ne morejo več obiskati.
Njene oči kot dva sarkofaga
Dlani zapuščeno bojišče
Veter ji odpira in zapra vrata v
srce.

Nikoli ni iskala kolibrijev v raztrganih
grlih lokvanjev.
Noči pokončnega smeha
Jutra z lastovkami in medom
Dnevi zrelih plodov in vonjev.

Je več ne iščejo.

Ugasnjena od znotraj
Si poje brezbarvne psalme
In breze belijo njene krike

FRANČEK RUDOLF:

GLEDATI (esej)

Pišejo, da se je začelo z impresionizmom. Nekdo je celo poskušal ugotoviti, katere vidne napake je imel ta ali oni impresionist. Pišejo, da je prišla pač tehnična revolucija, in v svetu, kjer so začeli gospodari stroji, je vedno več ljudi smelo poizkušati, kako je to, če si neuravnotežen.

Predstave o tem, kaj je slika, so se popolnoma spremenile. Večina ljudi, ta večina je morebiti celo devetdeset odstotkov, razume vse od predzgodovinskega slikarstva do impresionizma in še impresionizem; vse, kar je prišlo potem, pa jim vzbuja gnus.

Tehnika je posegla v umetnost: kako nas presenetiti, če gledamo danes v kinoteatru črno-bele kavbojke na filmu normalne širine! Kako daleč so konji! Ali so pa spet čisto blizu! Ampak takrat jih je tako malo. In Indijanci! Kako smešne obleke imajo. Njihova peresa so črno-bela.

Ce gledamo fotografije z gledaliških predstav pred petdesetimi ali sedemdesetimi leti — kako pogumne geste so si privoščili igralci! Kako na debelo so bili namazani in kakšne obleke so vse obesili nase, da bi bili bolj dekorativni. In kako skrbno so izdelovali scene v tistih časih!

Film je igralce približal občinstvu. V velikih planih je mogoče opazovati najdrobnejše mimiko. Kostume si je bilo vedno bolj mogoče do potankosti ogledati. Vizualni učinki v gledališču so morali postati stvarnejši, skromnejši, natančnejši.

Film je vplival na gledališče, gledališče pa je ostalo suženj filma; dialogi so v vsakem filmu neizogibni, tudi filmski igralci igrajo, čeprav jim ni treba igrati s tako širokimi gestami kot v gledališču. Film je prišel do svojega impresionizma (če smemo tako reči), ker je film odvisen od gledalcev, gledalci pa le počasi in z obotavljanjem odkrivajo tisto, kar je prišlo po impresionizmu, film ne more naprej.

Kdaj bomo videli abstraktne filme? Nikomur ne pride na misel, da bi morala vsaka melodija v simfoniji izhajati iz nekega konkretnega naravnega vzroka; če pa rečeš: film, kjer bi barve ne bile vezane na predmete — se vsak samo čudi. Pa... ali mora film res vedno pripovedovati neko zgodbo in prikazovati neko iluzijo realnosti? Iluzionistični in veristični elementi so v gledališču že neobvezni; če pa postane slika v filmu ustvarjalno sproščena, je gledalcem (vsaj večini) dolgčas. To smo lahko videli ob celi vrsti filmov.

Objektivni filma nam predmete izluščijo iz celote, drugič spet strnejo v neko širše okolje, približujejo nam jih, odmikajo... osvetljuje spreminja barve, tudi oblike... Kaj pa, če bo tehnika še napredovala — kaj se bo zgodilo?

Se ne bodo ljudje čez dvesto let bridko smejali kinemaskopskim filmom, se norčevali iz barv, kot jih vidimo danes; saj bodo pač naučeni gledati veliko bolj precizno. Veliko več bodo znali ujeti s pogledom, veliko več oceniti.

S poezijo pa ni težav, s poezijo pa ni treba gledati. Zanj ni treba niti nobenih posebnih tehničnih sredstev, pero se je sicer razvilo v pisalni stroj, a s tem se stvari vseeno niso spremenile. Večina ljudi misli točno tako in moderen pesnik lahko še tako razdraži ljudi, nikoli si ne bodo zapomnili njegovih verzov tako dobro, kot so si zapomnili tiste preproste, gladko tekoče rimane verze iz čitank.

Pesniki pa seveda ne morejo gledati na tradicijo. Gledati morajo, kot jih učil gledati svet okoli njih. Opaziti morajo vsaj toliko barv, kot jih lahko naredi industrija za svoje izdelke. Ne smejo slišati samo šumov narave ali šumov preproste življenja, ko jih moderni čas vsak dan preseneča z novimi vrstami hrupa.

Kolikokrat v zgodovini so že govorili: slikarstvo ni več slikarstvo, film ni več film, gledališče ni več gledališče; kolikokrat so tudi že govorili: poezija ni več poezija.

In poezija je nehala biti poezija in je počasi spet postala poezija in potem se je spet toliko spremenila, da je bilo treba zopet povzdigniti glas (v imenu solidne večine) in reči: poezija ni več poezija.

Vedno manj besed velja za nelepe.

Vedno manj tēm je banalnih in neprimernih za poezijo.

Na vedno več podob sveta se je treba spomniti. Vedno več se včeraj netipičnih svetov je treba odkriti. In zato poezijo raznaša: včasih spominja na zapiske v beležki, včasih na skice govornika, včasih nekaj podrobno opisuje, kot je smela to še včeraj samo proza, včasih postavlja nasprotje ob nasprotje in se zanje ne zmeni kaj preveč, tako kot je to včeraj delala samo dramatika.

Mnogo novih poezij in novih poetik je nastalo. Mnoga včerajšnja pravila in hvalevredne »odlike« pesmi so danes napake, ki vzbujajo strah in trepet.

GLEDATI je treba, to je preprosto načelo, ki ga občinstvo nikoli ne more razumeti. Po svoje ima občinstvo prav — saj če bi vedno sledilo vsemu, kar si kdo izmisli siepo in ne da bi zavzemalo svoje stališče, bi to bil teror in umetnost bi si lahko privoščila kakršnokoli neumetnost — stranpot. Ampak kritiki držijo z občinstvom. Kritiki bi naj bili umetniki, a že princip opazovanja in ocenjevanja, ki pri njih nadomešča princip ustvarjanja samega, jih uvršča med občinstvo.

In tu je vprašanje: ali si družba, ki si umetnost tako skopo privoščila, ne privoščila veliko laže kot umetnost vsemogočnih razsodnikov, ki razvoj umetnosti potiskajo naprej ali pa ustavljajo, forsirajo lastne »supernove« koncepte, ki pa izhajajo iz teorije in ne iz dela, ali pa ponavljajo že davno zaradi starosti hudo majava načela; umetnost, ki ji uradniki odreja življenjski prostor in možnosti, se ne more postaviti na noge, saj je že pred rojstvom usmerjena z moralnimi in zgodovinskimi argumenti avtoritet prisiljena biti lepa in prijetna in hroma. Vse prevečkrat je na Slovenskem bilo tako, ne vemo pa zanesljivo, kako je in kako bo.

Odklanjamo takšno oceno

Letos v 3. številki Katerde, ki jo izdaja odbor visokošolskih zavodov v Mariboru, smo na tretji strani prebrali sestavek: »Še beseda o primeru Brvar«. V njem uredništvo Katedre objavlja oceno Lada Grata-Kijeve, partizanskega borca, spomeničarja, o Brvarjevih pesmih.

Kijev v svoji oceni pravi, da so Brvarjeve pesmi globoko dojete in predvsem resnične. Potem pristavlja, da je obe sporni pesmi večkrat prebral in ju pokazal tudi svojim prijateljem. Spotika se ob izjavo Miška Kranjca in nekaterih sodelavcev v Delu, da so njihove izjave do Brvarjevih pesmi neupravičene in nerealne. Nato pa izraža prepričanje, da so vsi tisti, ki so pisali, da je to žaljenje borcev — partizanov in podobne stvari, ne poznajo dejanskega stanja pri nas in, da živijo v namišljenem svetu idealov naprej. Svoje prepričanje Kijev podkrepil s trditvijo, da se da to sklepati iz njihovih zapisanih misli.

Potem Kijev dobesedno trdi, da v besedah: »Krivi ste vi, ker niste...« ne vidi nobenega žaljenja borcev in borčevske zavesti, še najmanj pa oskrunjenje partizanov. V tej zvezi Kijev pripominja, da je Brvar sicer uporabil grobe izraze, vendar pristavlja, da tudi v revoluciji nismo delali v rokavicah. Svojo oceno zaključuje s svojim mnenjem, da je mladi pesnik mislil zelo pošteno in da mu je všeč, da mladi ljudje znajo ločiti, kaj je dobro in kaj je slabo.

Predsedstvo ZZZB NOV Maribor se ne strinja z izjavo tov. Kijeve, ker je obe pesmi Brvarja obravna-

valo na seji predsedstva ter zavze- lo do njih kolektivno, vendar bistveno drugačno opredelitev. Naše stališče večine članov ZB je, da sta pesmi Andreja Brvarja — Balada in Sklicujem sestanek — globoka žalitev čustev, naporov, še bolj pa etičnih opredelitev, ki smo jih čutili in jih še čutimo borci NOV. Ne moremo dopuščati, da bi kdorkoli ironiziral v sarkastični obliki naše napore v borbi in povojni izgradnji. Čeprav nismo kritiki, pa nam tudi estetska in umetniška plat obeh pesmi ne odgovarjata.

Ali je kopicenje najvulgarnjših izrazov še poezija? Ali ni naloga umetnika, da vzbuja v človeku čut za lepoto, za človeško dostojanstvo? Čeprav nekateri trdijo, da imajo banalne besede svojo določeno funkcijo, vendar nas to pojasnilo ne more prepričati. Družbena kritika je potrebna in naloga umetnika je, da kaže družbi njen pravi obraz.

Kar pa nam je »serviral« Andrej Brvar: je zlonamerno potvarjanje, je najbolj prostaška žalitev človeškega dostojanstva.

Tako misli večina borcev. Če pa Grata Lado-Kijeve o pesmih misli drugače, je pač to njegova osebna stvar, ki se loči od ocene in mnenja nas ostalih borcev.

ZZZB NOV občine Maribor

Pripomba uredništva

Menimo, da bi bilo težko ugotavljati, kaj misli večina borcev o Brvarjevih pesmih, ki so vzbudile v slovenski javnosti toliko hrupa. Vsekakor pa lahko rečemo, da kljub temu, da vodstvo neke organizacije praviloma odsega mnenje večine njenih članov v tem primeru tega ne bi mogli z največjo gotovostjo trditi. Pa še nekaj: tovariš Kijev izrecno poudarja, da pesmi ne ocenjuje z vidika umetniške vrednosti, pač pa govori o njih družbeni angažiranosti.

Predsedstvo Zveze borcev pa poleg tega razglablja še o nalogi umetnika, o te- poti poezije in podobno.

Hrup okrog »primesa Brvar« se je, kljub temu da je pokazal na določene pojave pri nas, že razmahnil v preveč smereh tako, da nadaljnja razprava ne bi mogla (razen, če bi se osvobodila medsebojne nestrpnosti) prinesiti nič novega. Zaradi tega zaključujemo vsako nadaljnjo polemiko v zvezi s tem primerom!

Uredništvo

MARIJA ŠVAJNCER, ml.

Mladi ljudje in knjiga

Vsako obdobje človeškega življenja ima svoje značilnosti. Ena izmed značilnosti mladostnega obdobja je ta, da je človek močneje dovzeten za razne vplive, kar ima lahko čisto slabe posledice, ker vemo, da so takšni vplivi dobri in zli. Med vplive lahko uvrstimo vzgojo, ki s svojo prisotnostjo oziroma odsotnostjo, svojo močjo oziroma šibkostjo sodeluje pri graditvi neke človeške osebnosti. Knjigo lahko navedemo kot eno izmed najpreprostejših, a ne nepomembnih vzgojnih sredstev, ki se kot oblikovalec ne pojavlja samo v zgodnjem človeškem obdobju, ampak skozi vse življenje.

Vrednost dobre knjige je torej neprecenljiva. Kljub takšnim in podobnim ugotovitvam pa mladina knjige še vedno ne zna pravilno vrednotiti. V mladih ljudeh je malokdaj prisotno spoznanje, da za vsestransko razgledanost ne zadoščajo samo knjige, po katerih je treba listati v obdobju nekega šolanja, ampak se je treba z njimi vedno znova izpopolnjevati.

V knjižnicah je sicer vpisanih precej mladih ljudi, a žal je še več takšnih mladink in mladincev, ki se veliko raje ustavljajo pred pouličnimi prodajalnami revij in časopisov in kupujejo knjige s »sumljivo vrednostjo«. Današnje tržišče je tako rekoč preplavljeno s tavnimi branjem, ki v primerjavi s kakovostnimi deli niti ni tako zelo drago. V zadnjih letih so zakrivilo veliko prestopkov tudi mladoletniki. Ali niso na njihova dejanja vplivala med drugim tudi brezvredna dela s takšnimi vsebinami, ki burijo mladostnikovo domišljijo?

Kdo pa so tisti mladi ljudje, ki vendarle zahajajo v knjižnice? Priznati je treba, da je med njimi precej resničnih ljubiteljev pisane besede, vendar pa je še več takšnih, ki so prisiljeni zahajati v prostor duševne hrane. V šolah je treba pripravljati razne referate, obnavljati književna dela, iskati teme za govorne vaje... Kadar slišimo mlade ljudi, kako se jezijo na dela in njihove avtorje, le s težavo trdimo, da je knjiga človekova prijateljica. Res je, da je v današnjem času, polnem napredka in tehnizacije ter želje po stvarih, mnogokrat le malo časa za delo, pri katerem je potrebna resnična zbranost, vendar to ni opravičilo, ki bi ga lahko sprejeli brez pridržkov. »Kako naj berem, ko pa nimam časa!« Tako lahko velikokrat slišimo. Potem pa se bo zgodilo, da bomo izvedeli, da je bil prav ta človek na nogometni tekmi, da ga bomo opazili v gostinskem lokalu ali pa na ulici, kako bo mirno pohajkoval. Odgovor je na dlani: čas je mogoče najti. Žal pa je veliko ljudi, ki tega časa nočejo najti in o nasprotnem sami sebi lažejo.

Ali so mogoče kakšne spremembe? V hipu ni mogoče napraviti preobrata, vendar pa bi se marsikaj spremenilo, če bi pri nas zmanjšali (če že ne ukiniti) čtivo iz kioskov, nekoliko pocenili kakovostna dela, prirejali čimveč razgovorov o posebno zanimivih ali poučnih knjigah in tudi drugače izobraževali mladega bralca, da bi se v njem pojavila potreba po kvalitetnih knjigah in bi znal ločevati zrno od plevla.

Vozači med najpridnejšimi dijaki

Učijo se ponoči

Mnogi dijaki, ki obiskujejo srednje šole v Mariboru, so vozači. Največ se jih vozi z vlakom, nekateri pa z avtobusom. Tisti, ki se vozijo z vlakom, so povečini s Pragerskega, iz Poljčan, Rač in Slivnice. Nekateri se vozijo tudi iz Lovrenca na Pohorju.

Več časa jim vzame čakanje na vlak ali avtobus, kot pa sama vožnja. Večših imamo pouk dopoldan in popoldan, vmes pa le nekaj ur prostega časa. Takšni dnevi so za vozače posebno težavni, saj so ves dan v šoli in se vračajo domov šele zvečer. Posebno težko je pozimi, ker morajo nekateri celo pešočiti do doma.

Če pogledamo le nekaj primerov dijakov, ki so iz oddaljenih krajev, nam postane jasno, kako malo časa ostane vozačem za učenje in kako neredna je njihova prehrana. Mnogokrat so brez kosila, skoraj vedno pa brez zajtrka. Od doma grede ob petih zjutraj, da lahko pridejo pravočasno v šolo in če je ta dan pouk še popoldan, so v šoli ves dan. Nekateri kosijo v menzi, nekateri pa ostanejo brez hrane do večera, ko se vrnejo domov. S popoldanskim poukom končamo približno ob 17.30 in tako se nekateri vrnejo domov šele ob 20.30 ali 21. uri.

Šolski uspeh na mariborskih srednjih šolah v letu 1967/68

Čas zimskih počitnic je že mimo in ponovno so nam knjige postale prve. Kljub temu pa upam, da ne bo odveč, če pogledamo, kakšni uspehi so dijaki mariborskih srednjih šol dosegli v prvem šolskem polletju. Statistični podatki kažejo, da je od 4950 mladincev, ki obiskujejo srednje šole, izdelalo le 3075 dijakov, to je 62,1%. Če primerjamo letošnji učni uspeh z lanskim, lahko vidimo, da se je povečal za 0,3%, saj je znašal 61,8%.

In s kakšnim uspehom so izdelali dijaki posameznih šol? I. gimnazija je dosegla 70,5% uspeh, gimnazija Tabor 70,8%, učiteljske in pedagoške gimnazija 65,6% (pedagoška gimnazija 53,1%, učiteljske pa 78,1%, kar je tudi najboljši uspeh v tem šolskem polletju), vzgojiteljska šola 62,9%, srednja šola za telesno vzgojo 43,6%, glasbena srednja šola 67,3%, tehniška srednja šola elektrostrojna smer 50,9%, gradbeni šolski center 61,5%, kmetijska srednja šola 57,6%, tehnična kemična šola Ruše 57,8%, tehnična tekstilna šola 65,1%, ekonomska srednja šola 59,2%, medicinska srednja šola 75,4% in administrativna šola (4 leta) točno 50,0%.

Poklicne šole: ZIS 53,3%, lesno-industrijska šola 72,7%, elektrogospodarska šola 61,1% in vinarsko sadjarska šola Svečina 62,6%.

Poklicne šole s periodičnim poukom: živilska šola 86,7%, oblačilni šolski center s celoletnim poukom 62,6%, šola za oblačilno in frizersko stroko 85,6% in ZIS (sestavljajo jo dijaki, ki so prišli iz kovinarskega šolskega centra) 79,0%.

Kot vidimo, uspeh ni bil ravno najboljši. No, sicer pa do konca šolskega leta je še nekaj mesecev in upajmo, da se bo do takrat učni uspeh nekoliko izboljšal.

Stanka Kuhar

Naslednji dan imamo pet »najhujših« predmetov. In kdaj se učijo? Od desetih pa tudi do enih ponoči. In drugi dan se v šoli čudijo, če so ti dijaki utrujeni in če slabo odgo-

Avtobus? — Kdaj bo le prišel?

Nagrade najboljšim

NA I. GIMNAZIJI:

Dijaki I. gimnazije so imeli 8. februarja 1968 v Unionski dvorani proslavo v počastitev slovenskega kulturnega praznika, obletnice smrti Franceta Prešerna. Proslava, ki jo je vodila STANKA KUCHARJEVA, je lepo uspela. Poleg šolskega zbora in recitatorjev so sodelovali tudi gojenci centra za glasbeno vzgojo. Na koncu je ravnatelj prof. IVAN RUDOLF razdelil Prešernove nagrade, ki jih vsako leto podeljujejo najboljšim dosežkom na področju kulture. Prvo nagrado za literarno delo je dobila dijakinja MARIJA ŠVAJNCER, ml., druga nagrada ni bila podeljena, tretjo nagrado pa si delita DARJA GAŠPARIČ in JADRANKA HOLZ. Za umetniško fotografijo je dobil prvo nagrado BRANKO GERLIČ, prvo nagrado za glasbeno kompozicijo je dobil ZVONKO RUDOLF, tretjo nagrado pa BOŽIDAR SKVARČ.

M. S., ml.

Brez nagrad

NA II. GIMNAZIJI:

Na gimnaziji Tabor smo 8. februarja imeli proslavo v počastitev obletnice Prešernove smrti. Pripravili smo kratek spored, na katerem so sodelovali tudi člani glasbene šole Tabor.

Mladim pesnikom, pisateljem in likovnikom je tov. ravnatelj podelil knjižne nagrade. Žal se je zgodilo prvič, da je prispelo na natečaj tako malo prispevkov kot letos. Na področju literature ni bila podeljena nobena izmed treh Prešernovih nagrad. Na likovnem področju je bilo nekoliko boljše. Upajmo, da bo v bodoče večje zanimanje za ta natečaj.

Nuša

varjajo itd. Čudimo se, če po končanem pouku »galamijo« v čakalnicah. Mar res razgrajajo in se obnašajo nedostojno? Je to res nedostojno obnašanje, če se smejejo, ali se glasneje pogovarjajo? Rekla bi, da se nič bolj nedostojno ne obnašajo naši mestni dijaki. Morda so celo mirnejši kot mi, saj je večina deklet med njimi.

In glede šolskega uspeha? Znano je, da so vozači med najboljšimi dijaki. Vzdržljivi so, kar pa je poglavito — nikoli ne izgube volje. Seveda ne trdim, da med njimi niti takšnih, ki komaj izdelujejo. Prav tako kot mi so oni pridni in manj pridni dijaki.

Povsem logično je, da je njihovo šolanje težavno. Upajmo, da ne bo zdaj, ko bomo imeli na gimnaziji Tabor petdnevni pouk tedensko, njihovo šolanje še napornejše. Res je, da bomo sedaj imeli sobote proste, toda več bo popoldanskega pouka, čeprav bo težišče na dopoldanskem.

Se bodo tudi v prihodnje naši vozači vračali domov zvečer? Verjetno da! Pa tudi njihova prehrana bo še naprej neredna. Zato Mariborčani — če obsojate obnašanje vozačev, najprej pomislite, če niso Mariborčani hujši kot ONI!

Zelim vam, da bi vsaj en teden zaživel njihovo življenje, življenje vozačev.

Nuša

BRANKO CERIC

BUTALSKI ZAKONI

(SATIRICA)

Butalci so bili zelo cenjeni in znani po sprejemanju zakonov. Sprejeli so jih na stotine. Niso se spraševali, ali jih sploh kdo izvaja, glavno je bilo to, da so imeli mnogo zakonov. Ni se jim zdelo bistveno, ali so zakoni izvedljivi, ali so napredni za VEČINO Butalcev. Ko jim je župan razglasil nov zakon, so vsi priklimali, glavo še bolj privzdigovali in bili še bolj ponosni. Dafeč na okoli niso imeli toliko zakonov. Vsakemu butalskemu gostu, ki je prišel v Butale na uradni ali neuradni obisk, so najprej pokazali bakrene plošče z zakoni. Takrat sta butalski ponos in veselje dosegla višek.

Butalski otroci so bili veliki ljubitelji športa, konjičkov, klubov in različnih prireditvev. Imeli so le eno zgradbo za te namene. Imela je telovadnico in nekaj sob. V tej zgradbi pa je bila šola. Pouk so imeli v dveh izmenah, ki je navadno trajal do sedmih zvečer. Šele takrat je bila šola na voljo ljubiteljem športa in raznih drugih prireditvev.

Nekega dne so spet razglasili nov zakon po katerem je bilo prepovedano mladostnikom vsako gibanje v večernem času. Tako so storili zato, ker so se bili huliganških vplivov z zahoda, iz Teban, Butalski športniki, konjičkarji ipd. so bili na robu propada. Kaj pa sedaj? Niso imeli drugih prostorov kot v butalski šoli, ki so bili prosti le zvečer. Zdravo šport in zdravje, zdravo vsa aktivnost! Nekateri so zmigovali z glavami, se pritoževali, da nimajo možnosti za dolžene dejavnosti drugače kot zvečer, ko je veljala prepoved.

Župan in drugi, ki so ta zakon predlagali, so seveda zagovarjali svoje stališče.

Vsa sreča je v tem, da so Butalci neolajni ljudje, drugače bi odmrle vse malenkostne dejavnosti, ki so jih še imeli, ali pa bi župan moral izdati nov zakon o izgradnji novih poslopj za te mladince. Če pa bi ga že izdal, do uresničitve in izgradnje ne bi prišlo (kot pri drugih zakonih).

Mladi poeti

HOLZ JADRANKA

Praznina

Ležim med belimi zidovi,
in vse okrog mene je belo.
Ne vidim stropa,
ne vidim sten,
samo tvoj obraz vidim.
Nad mojo glavo kroži,
čisto blizu mene je,
poljubija me in tolaži.
Mimo mene hodijo ljudje v belem.
Ne poznam jih,
ne ločim jih,
ker so vsi enaki.
Samo tebe poznam.
Obleden si v črtasto srajevo in svetle hlače.

To so tiste hlače,
ki si jih nosil,
ko sva hodila na sprehode.
In sedaj stojiš ob meni v novem pu-
loverju.

Tvoj obraz kroži nad menoj.
Ljudje v belem te odganjajo,
hočejo te odpeljati.
Odpeljali so te,
kajti ko sem odprla oči,
ni bilo nikogar,
samo bele stene.

RAJKO PRESKER

Vi ali jaz

Morite me.
Ubijte me vendar.
Nočem vas.
Vaših blaznih obrazov,
vaših krvavih oči.
Saj ste kot živali!
Ne kot živali,
kot kamenje.
Brez duše,
brez nečesa v nečem.
Ste me hoteli vi?
Takega?
Jaz nisem hotel.
Nisem mogel hoteti.
Pa, če bi lahko, ne bil
Zakaj sploh sem?
Za smeh vaših laži
polnih ust.
Menda le vam v zabavo.
Čakam na konec te igre.
Zelim si gal
Hočem ga — imel ga bom.
Vsaj konec bo moj,
le meni v zabavo.

RAJKO PRESKER

Zloba

Na novo sem prišel
videl
tu kup majhnih
tam kup velikih fraz
Vprašali so se
kam z njimi
bilo jih je ogromno
Pa so rekli
ljudje so neumni
ljudje so ubogi
dajmo jih njim
tem več drugim manj
tu so jim bolj potrebni
tam imajo standard
Razdelili so jih
Zdaj so ljudje srečni
Saj je vse lepo in prav
če govorimo
če poslušamo
FRAZE fraze
iz dneva v dan
enake

MILAN OSVAJNIK

Očetu

Oče,
oče — nikoli te nisem imel,
oče,
greva, greva pit,
greva pit, da bova pijana...
Pijana od vina in pelinkovca,
pijana, da bodo izginile mize okoli
naju,
da bodo izbrisana drevesa iz puščave
najnjih sanj,
pijva, da bova pozabila, kaj je lju-
bezen,
pijva, čeprav še nikoli nisva vedela,
kaj je.
Pijva, da bova pijana,
da bova pozabila na ta
samočni ostudni svet,
pijva,
oče!

Ali so rešitve mogoče?

V Katedri je bilo o srednji tehniški šoli in o življenju na tem srednje-šolskem zavodu zelo malo zapisano in zato sem zaprosil tri dijake STS, da mi odgovore na nekaj vprašanj. Na moje povabilo so se odzvali Pauli Fideršek 2 BS, Frank Vlado 4 AS in Andrej Sever 4 AS. Vsem sem zastavil enaka vprašanja, tako da sem dobil enotno sliko o življenju in delu na STS.

Prvo vprašanje je obravnavalo dejavnost mladinske organizacije na STS. Najprej mi je odgovoril P. Fideršek:

»Z delom mladinske organizacije nisem seznanjen in tudi mladinski predsednik našega razreda ne poroča o sklepih, ki jih je sprejel šolski aktiv mladinske organizacije in svojih sestankih. Poudariti pa moram, da so mladinske ure redne in še kar zanimive.«

Vlado Frank je bil malo zgovornejši: »Naš aktiv mladinske organizacije sodeluje s podobnim aktivom v ZSSR, prav tako pa je sodeloval

»Na teden imamo 38 ur predavanj, kar pa ni preveč. Odločno sem proti skrajševanju učnega tedna in imamraje pouk v sobotah, kakor pa krajše počitnice.«

Isto misel lahko razberemo iz naslednjih dveh odgovorov.

V. F.: »Vsak teden imam 41 ur pouka, kar je malo prevelika obremenitev za dijake, ki jih čaka še matura. Sem pa proti skrajševanju počitnic, ker ne bom imel veliko koristi od prostih sobot.«

A. S.: »Sem proti petdnevemu učnemu tednu, ker imamo v soboto samo štiri ure pouka. Na naši šoli

je pri nas — milo povedano — odmerjeno zelo malo časa. Nimamo nobenih gledaliških ali drugih kulturnih predstav, pač pa nekateri dijaki obiskujejo gledališki abonma.«

Andrej Sever: »Zadnja leta ni bilo nobene skupinske gledališke predstave. Med dijaki je zanimanje za gledališče, saj imamo v našem razredu precej dijakov, ki obiskujejo gledališki abonma. Koncertne predstave pa naletijo med dijaki na slab odmev.«

In kakšno ugotovitev mi je dal razgovor s tremi dijaki STS? Mladinska organizacija ne dela tako kot bi morala. Glavni vzrok temu pa je neinformiranost dijakov. In problem telovadnice? Mogoče vodstvo STS ve odgovor na vprašanje, zakaj ta šola še nima telovadnice po dvanajstih letih obstoja. Iz odgovorov dijakov tega ni mogoče razbrati. Kulturna izobrazba je verjetno najbolj neznan pojem na STS in je odvisna od potrebe in prizadevanj posameznikov. Upam, da se bo to stanje v doglednem času popravilo.

Razgovor vodil Bogo Čerin
Slike: B. Čerin

Od leve: Pauli Fideršek, Vlado Frank in Andrej Sever

z vojaki mariborske vojašnice in se je 22. decembra udeležil proslave dneva armade. Slišal sem, da je po mnogih letih uspešnega dela razpadla šolska dijaška zadruga. Mladinske ure imamo redno, vendar so premalo kvalitetne.«

V 4. AS je problem enak kot v 2. BS, mi je povedal A. Sever: »Kakor večina dijakov tudi jaz nisem seznanjen z delom mladinske organizacije. Mladinski predsednik ne poroča o delu mladinske organizacije in tudi celotna organizacija ne deluje najboljše. Nič bolje ni z drugimi sekcijami, kot je na primer foto sekcija. Edino klub OZN deluje zadovoljivo.«

Ker je problem telovadnice na STS (ta šola nima telovadnice) že tako star, da je postal plešast, sem zastavil naslednje vprašanje:

»Pogrešate telovadnico?«

In odgovori. P. F.: »Telovadnico zelo pogrešam, ker sem sam amaterski športnik. Sedaj v zimskem času še vedno hodimo na igrišče Partizana, kjer se malo razgibamo.«

V. Frank: »Kot tabornik in prijatelj narave in rekreacije zelo pogrešam telovadnico. Mislim pa, da je ta problem vodstvo šole že črtalo s seznama perečih problemov naše šole.«

In kaj meni o tem problemu A. Sever: »V zimskem času sem amaterski športnik in zato zelo pogrešam telovadnico. Sedaj telovadimo kar v kleti, vendar mislim, da prostor ni primeren za telovadne ure.«

Sedaj veliko govore o skrajšanju šolskega učnega tedna na pet dni in zato sem zastavil naslednje vprašanje, da bi zvedel, kaj mislijo o tem dijaki.

Prvi mi je odgovoril P. Fideršek:

imajo vsi razredi v sobotah pouk samo dopolne in je tako sobotno popoldne prosto. Tedensko imamo 38 ur predavanj.«

Važen faktor pri izobraževanju tehnikov elektro in strojne stroke je praksa, in zato sem postavil še naslednje vprašanje:

»Ali je praktičnemu pouku na STS odmerjeno dovolj časa?«

In kakšni so bili odgovori?

»Imamo štiri ločene tedne praktičnega pouka v šolskih delavnicah in poleti en mesec počitniške prakse, kjer si pridobimo kar precej praktičnih izkušenj,« mi je dejal P. Fideršek.

V. Frank: »V četrtem letniku je praktičnega pouka zelo malo. Šest dni praktičnega pouka v naši delavnici šibkega toka je izrecno premalo in mislim, da bi morali stremeti za čim večjo strokovnost dijakov.«

V 4 AS je problem isti, mi je dejal A. Sever: »V četrtem letniku nimamo praktičnega pouka, ker smo preobremenjeni s poukom in maturitetnimi pripravami. Mislim, da bi morala biti praksa bolj strokovna.«

Ker je javna skrivnost, da je kulturni izobrazbi na tehniških in strokovnih šolah odmerjeno zelo malo časa ali pa sploh nič, sem se zanimal kakšno je stanje na STS, kjer vzgajajo našo tehniško inteligenco.

P. F.: »Letos šolsko vodstvo ni organiziralo še niti ene gledališke ali filmske predstave. Pevski zbor deluje z največjimi težavami, kljub prizadevanju tov. Pinteriča, ki želi pridobiti za pevski zbor čimveč pevcev.«

Enak problem zasledimo tudi v naslednjih dveh odgovorih.

Frank Vlado: »Kulturni izobrazbi

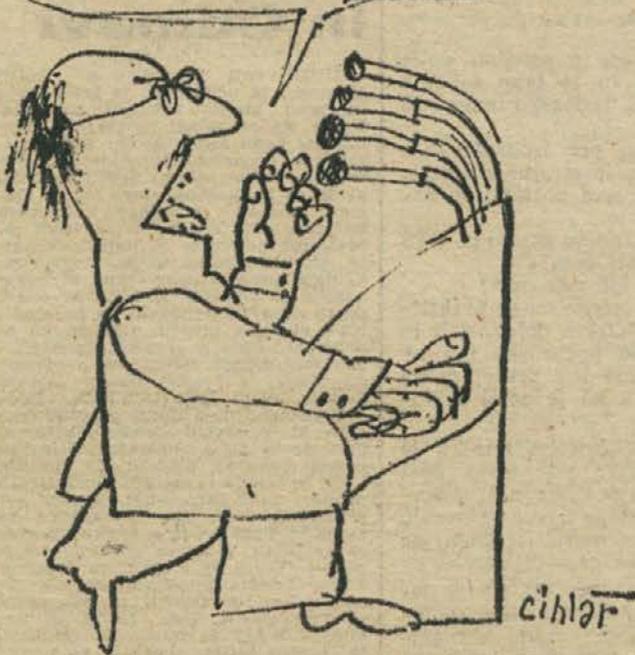
Mlada misel in Odmevi

MKUD »Ali Karđoš« na soboški gimnaziji in učiteljsku je izdal svoje literarno glasilo Odmevi z Mure. Upam, da mi mladi soboški književniki ne bodo zamerili, ker sem napisal kar preprosto »glasilo« namesto »revija«, kakor piše na prvi strani. Ne glede na to, kakšno vlogo naj bi Odmevi odigrali v soboškem kulturnem življenju (kot revija, ki se trudi izbrati res najboljše in najkvalitetnejše, ali kot glasilo, ki pač registrira, ki daje možnost prav vsem, ki imajo veselje do pisanja), je treba povedati, da so nekateri prispevki na prenesljivo visokem nivoju, medtem ko so drugi pač čisto povprečno srednješolsko zapisovanje občutlj in predvsem dogodkov. V poetiji izstopa Horvat Ludvik, čigar impresionistična izpoved ponekod daje slutiti pravega pesnika, ki že obvlada jezik, v katerem čuti, da se mora izpovedati. Njegova pesem posebno zabosti na mestih, kjer se izogiba velikih vendarljivih metafor in s preprostim, vendar dognanim izrazom zadene »žebličo na glavjico«. Tudi druge pesmi imajo svoje kvalitete, le da so nekoliko nedodelane. Proza je v glavnem deskriptivna. Oprema Andreja Srake je vredna pozornosti. Glavni in odgovorni urednik glasila, lista, revije ali kakorkoli bomo že imenovali Odmeve, je Marjan Sitar, korektor pa profesorica Vida Košak.

Mlada misel je glasilo I. gimnazije v Mariboru. O tekstih, ki jih prinaša, bi bilo težko povedati kaj več, kot da so pač običajne izpovedi mladih ljudi, ki se spoprijemajo s svetom in s seboj. Nekateri ertice in pesmi so sicer napisane dokaj prizadeto (ponekod celo brez pozarstva), vendar jim manjka pravega literarnega izraza. Edina izjema so pesmi in proza Marije Svajncar, ki je daleč nad povprečjem glasila. Zanimivo in privlačno napisana je tudi satira Dragice Krajnc »Marš po blatno; parodija na razmere v naši kulturi!.

BORIS KOPRIVNJAK

Torej tovariši, nekje mislim, saj bi rekel, da bi mogoče, kakor pravim, zlasti pa, torej, kakor mislim. Samo; rekel bi, namreč to, mislim pravzaprav, oziroma nekje in pa zlasti. Kajne? Torej, naj povem, tudi to, rekel bi, da: zgolj, nekako, ali pa, zlasti pa mislim. Torej! Ne gre toliko za, kot se zdi; mislim nedvomno, rečimo že zdaleč; pa ne mislim, da nekje, nekako mislim. Potrebno bi bilo, nekoliko, da bi, zlasti pa mislim, predlagal bi nekje, pa mislim, da, bilo potrebno! Namreč mislim, na vsak način! Nužno je torej, če si lahko dovolim. Torej tovariši, rekel bi, da zgolj, nekako in ne zlasti, kakor torej, da bi in pa, da bi, pa ni mogoče. Jasno je, da gre za to, da bi nekje lahko nekako, sicer pa je potrebno, da bi na vsak način, namreč mislim in se enkrat povdarjam prej navedeno! Torej ni dvoma, mislim, da so dejstva nekje jasna. Oziroma, da bi lahko na vsak način, če si lahko dovolim. Predlagal bi, kajti nužno bi bilo! Jasno je, da medtem, zlasti pa predvsem mislim, da je problem nekje popolnoma jasen.

Tribuna Ljubljana

BIL JE VEDNO ODKRIT, TUDI NA SODNI OBRAVNAVI NI NOSIL KLOBUKA.

NAJBOLJ ŽIVE RESNICE GOVORILJO MRTVI.

ZORAN KLIC

Eni se na svojih zmotah učijo, drugi pa jih plačujejo

Evropizacija slovenske kulture

Decemberska romanca o plakatu

Grem po Mariboru, tej (slovenski) trdnjavi na severnem koncu (slovenske) domovine, pa mi padejo v oči veliki rumeni plakati, ki vabijo na veliki glasbeni SHOW. Ustavim se, ker sem prepričan, da gre za kakšno ameriško ali angleško prireditev, a razočaran spoznam, da jo prireja (slovenski) MAGAZIN 7 DNL O ti moj SHOW, o MAGAZIN. Toda kmalu je razočaranja konec, saj očitno ne gre za mariborsko (to je provincialno) prireditev, očitno je, da ta SHOW has an international character, kajti na njej nastopa evropski idol (!), ki zopet ni nihče drug kot naše gore list, naš LL — Lado Leskovar. Dalje nastopa Charlie Arhar, Slovenec, Anglež.

O ti literarna nerodnost. Gotovo bi tudi naša literatura postala »evropski idola«. Charlie, to je vendar Karel. Le zakaj ni v čitankah Charlie Kajuh. Lahko bi pisali Frank Presheren, John Cankar, Charlie Kette.

Toda tu ni samo evropski idol, tu je še jugoslovanska Sandie Skow. Torej SANDIE SHOW AND CHARLIE ARHAR IN MAGAZIN'S SHOW. KONFERANSA BY VINKO SIMEK, SHIMEK.

Nekateri starši začenejo zopet prositi šolske oblasti, naj se otroci učijo nemškega jezika, namesto angleškega, ker si nekateri otroci že morajo iskati kruha v Avstriji in Nemčiji. Jaz, ki si služim kruha s poučevanjem angleščine, jim odgovarjam, da potrebujejo angleščino za nadaljnje šolanje, da je ta jezik najbolj razširjen... Sedaj imam argument več. Če hočejo v Sloveniji brati pametne plakate, morajo znati angleško, kajti drugače zamudijo kak SHOW. In tako bi lahko ne imeli pojma o sodobni slovenski kulturi. MAGAZIN'S SHOW, EVROPSKI IDOL LL, YUGOSLAVSKA SANDIE SHOW AND CHARLIE ARHAR GOOD BYE.

ANTHONY PARTLJIC

Ne iščimo krivcev, ker imajo prevelike zasluge

Tone Dodlek

nach jeder Rasur! Entspannt die Haut. Erfrischt den Mann. Belebt durch herben Duft

SENCA

SENC

Priloga
KORUPCIJA

Nadomestni deli
CENEJE

Nižje cene mesu tudi
v Mariboru

100%
informacije:
MIROSLAV SLANA
na tabornem paketu